

АНАЛІЗ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ПАЦІЄНТІВ МІСЬКОЇ ПОЛІКЛІНІКИ

У статті розглянуті основні підходи до оцінки загальної захворюваності населення, що обчислюються на основі суцільного обліку всіх первинних звернень за медичною допомогою в поліклініку. Розглядаються основні показники стану здоров'я, а також запропонована методика оцінки рівня захворюваності та кваліфікації лікарів, що базується на обробці первинних даних. Робиться висновок про доцільність використання автоматизації оцінки рівня загальної захворюваності населення.

Ключові слова: талон амбулаторного пацієнта, показники загальної захворюваності, інтенсивні показники.

Вступ

Здоров'я людей належить до числа локальних та глобальних проблем, тобто тих, що мають життєво важливе значення як для кожної людини, кожної держави, так і для всього людства в цілому.

Впровадження інформаційних технологій у різні сучасні сфери життя дає кожному з нас великі переваги, оптимізуючи нашу діяльність та підвищуючи її ефективність. Не є виключенням і медицина, більш того, саме в даній сфері в останні роки багато зусиль та грошових коштів вкладаються в автоматизацію праці медичних закладів. В основі автоматизації поліклініки лежить розробка і впровадження медичних інформаційних систем, що представляють собою технічні й програмні засоби, призначені для створення локальної мережі всередині поліклініки і комп'ютеризації робочих місць.

Автоматизація роботи лікарень на сьогоднішній день набуває все більшої популярності, особливо у сучасних закладах охорони здоров'я.

У деяких амбулаторно-поліклінічних установах використовується нова система обліку захворювань по закінченню обслуговування з автоматизованою обробкою первинної медичної документації. Для цього використовується "Талон амбулаторного пацієнта". Цей обліковий документ заповнюється на кожен закінчений випадок поліклінічного обслуговування (ВПО) пацієнта в амбулаторно-поліклінічному закладі (тобто випадок одужання, ремісії, госпіталізації або смерті пацієнта). У нього вписуються всі відвідування, виконані з приводу захворювання, цей документ зберігається в кабінеті лікаря до тих пір, поки ВПО що не закінчено, після чого підписується лікарем і передається в кабінет медичної статистики [1].

Мета статті – проаналізувати використання методики вивчення загальної захворюваності населення для проведення аналізу та виявлення тенденцій, що впливають на неї.

Основна частина

Структура та рівень захворюваності є найважливішими складовими комплексної інтегральної оцінки здоров'я населення. Оцінка стану і тенденцій здоров'я населення є необхідною умовою для ефективної науково обґрунтованої діяльності системи охорони здоров'я, слугує основою для планування лікувально-профілактичних заходів, розробки організаційних форм і методів роботи органів і установ охорони здоров'я, а також для контролю за ефективністю їх діяльності по збереженню і зміцненню здоров'я населення.

Основними інтегральними показниками стану здоров'я населення є [3]:

- 1) Стан здоров'я населення
- 2) Профілактична робота
- 3) Доступність та якість медичної допомоги
- 4) Впровадження пріоритетних форм забезпечення медичної допомоги
- 5) Ресурсне забезпечення закладів охорони здоров'я.

Основними показниками для вимірювання рівня медичної допомоги є демографічні показники, такі як очікувана тривалість життя при народженні (всього, у тому числі чоловіків і жінок), загальні показники за віком, у тому числі до загибелі дітей (усіх у тому числі чоловіків і жінок), смертності та її причини [2].

Також існують 4 види спеціального обліку захворюваності:

- 1) гострі інфекційні захворювання
- 2) Важливі неепідемічні захворювань
- 3) Госпіталізовані захворювання
- 4) Захворювання з тимчасовою втратою працездатності.

Дані про захворюваність населення збирають, обробляють і аналізують за допомогою методів медичної статистики. Захворюваність населення вивчається трьома методами [2]:

1) за кількістю населення, що звернулися за медичною допомогою,

2) за даними медичних оглядів – виявляються початкові форми захворювання, а також латентні, приховані форми.

3) за даними про причини смерті – виявляються приховані захворювання, що не діагностувалися за життя, захворювання, що маскуються – при невідповідності клінічного та посмертного діагнозів.

Вивчення захворюваності проводиться за тими ж етапами, що і будь-яке статистичне дослідження.

Методика вивчення загальної захворюваності населення вивчається на основі суцільного обліку всіх первинних звернень за медичною допомогою в поліклініку. Одиниця обліку – перше звернення до лікаря по даному захворюванню в поточному році. Основний обліковий документ в поліклініці — "Талон амбулаторного пацієнта", який заповнюється на всі випадки гострих захворювань і перші звернення в даному календарному році з приводу хронічних захворювань [5].

Розрізняють такі основні показники загальної захворюваності [4]:

1) Первинна захворюваність – рівень вперше зареєстрованих захворювань за календарний рік на даній території; при цьому враховуються всі гострі і вперше встановлені протягом року хронічні захворювання;

2) Загальна захворюваність, або поширеність захворювань – рівень всіх зареєстрованих захворювань за календарний рік: гострих і хронічних (зареєстрованих при першому зверненні в поточному році, а виявлених як у поточному, так і в попередні роки);

3) Структура первинної та загальної захворюваності населення.

Щоб розрахувати показники загальної та первинної захворюваності існують певні формули:

Частота первинної захворюваності

$$\frac{КПЗ}{Н} \quad (1)$$

де, КПЗ- частота первинної захворюваності;

КПЗ- кількість вперше зареєстрованих захворювань за даний календарний рік;

СЧН- середньорічна чисельність населення;

Середньорічна чисельність населення = (число жителів на 1 січня + число жителів на 31 грудня) / 2.

$$\frac{ЧОЗ}{КЗ} \quad (2)$$

де, ЧОЗ- частота загальної захворюваності;

КЗ – число усіх первинних звернень з приводу захворювання (знов зареєстровані в поточному році та зареєстровані раніше).

Спеціальні інтенсивні показники – розраховуються за віковими, статевими групами, за нозологічними формами захворювань, за професійними, соціальним, територіальним та іншими ознаками:

Середня кількість захворювань в певній групі населення:

$$\frac{КГ}{Н} \quad (3)$$

де, КГ- Кількість захворювань в певній групі населення;

КНГ – кількість населення певної групи.

Структура захворюваності

$$\frac{ККБ}{ЗКЗ} \quad (4)$$

де, ККБ- кількість захворювань за даним класом захворювань;

ЗКЗ- загальна кількість захворювань.

Показник розповсюдження певного захворювання

$$\frac{КПП}{КЗ} \quad (5)$$

де, КПП- число первинних звернень з приводу даного захворювання, виявленого в даному році і в попередні роки.

Показник структури первинної захворюваності

$$\frac{КПП}{КЗ} \quad (6)$$

Показник структури розповсюдження захворюваності

$$\frac{КДП}{КЗ} \quad (7)$$

де, КДП- кількість первинних звернень з приводу певного захворювання, вперше виявленого в даному році і в попередні роки;

ЗКПД- кількість первинних звернень з приводу всіх захворювань, вперше виявлених у даному році і в попередні роки.

Тривалість захворювання: розраховується з моменту виникнення захворювання, з моменту початку даного випадку (загострення хронічного захворювання).

$$\frac{КВ}{КД} \quad (8)$$

де, КД- кількість днів лікування хворого з даним захворюванням

КВ- кількість випадків даного захворювання.

Хоча аналіз захворюваності за даними звернення до медичних установ не відображає справжню картину стану здоров'я населення, так як повністю залежить від частоти звернення населення до медичних установ, однак в достатній мірі характеризує стан здоров'я населення за різними ознаками. Крім того слід враховувати, що на частоту звернення, в свою чергу, впливає доступність медичної допомоги, медична активність, що залежить від регіону, міста проживання та інші фактори.

Для оцінки дійсності картини стану здоров'я рекомендується зберігати первинні дані щодо звернення до поліклініки у базі даних та проводити обчислення вказаних показників за певні періоди. Надалі дані повинні бути впорядковані і здійснений порівняльний аналіз з даними за попередній період. Таким чином можна буде проаналізувати рівень захворюваності населення, виявити причини їх виникнення та запобігти проявленню тієї чи іншої хвороби (рис.1),

спрогнозувавши їх проявлення посилаючись на зафіксовані раніше дані.

Окрім аналізу здоров'я населення за цими показниками можна зробити оцінку кваліфікації лікарів. Простежуючи тривалість лікування певного захворювання у лікарів однієї категорії. Чим триваліше проходить лікування в багатьох випадках захворювання тим менш компетентніший лікар.

Рис. 1 Аналіз рівня серцевих захворювань за період

Висновки

В комплексі медичних показників здоров'я захворюваність посідає особливе місце. Її медико-соціальне значення визначається тим, що саме захворювання є основною причиною смерті, тимчасової та стійкої втрати працездатності, що в свою чергу призводить до великих економічних втрат суспільства, негативного впливу на здоров'я майбутніх поколінь і зменшення чисельності населення.

Використання базових показників, з урахуванням їх зберігання у базі даних з метою подальшого аналізу, дозволить забезпечити найбільш повний облік

АНАЛИЗ МЕТОДИКИ ИЗУЧЕНИЯ ОБЩЕЙ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ПАЦИЕНТОВ ГОРОДСКОЙ ПОЛИКЛИНИКИ

Е.В. Швець, А.В. Тарасов

В статье рассмотрены основные подходы к оценке общей заболеваемости населения, определяемые на основе учета всех первичных обращений за медицинской помощью в поликлинику. Рассматриваются основные показатели состояния здоровья, а также предложена методика оценки уровня заболеваемости и квалификации врачей, основанная на обработке первичных данных. Делается вывод о целесообразности использования автоматизации оценки уровня общей заболеваемости населения.

Ключевые слова: талон амбулаторного пациента, показатели общей заболеваемости, интенсивные показатели заболеваемости.

ANALYSIS METHOD OF STUDY PATIENTS GENERAL MORBIDITY CITY CLINIC

O. Shvets, O. Tarasov

The article describes the main approaches to the assessment of overall morbidity, calculated on the basis of a complete accounting of all initial applications for medical care in the clinic. Are treated the basic indicators of health status, as well as the technique of assessing the level of morbidity and training of physicians, based on the processing of raw data. The conclusion about the desirability of assessing the level of automation of the use of general morbidity.

Keywords: talon ambulatory patient, rates of overall morbidity, intense morbidity.

захворювань, що переходять в хронічні, або тих, з приводу яких населення активно не звертається до медичних закладів. Перевагою цього методу є також виявлення початкових форм і стадій захворювань, уточнення діагнозу деяких хронічних захворювань тощо.

Список літератури

1. Інформаційне забезпечення наукових оцінок демографічних процесів в Україні / О. Л. Корольчук // Держава та регіони. Сер. Держ. упр. - 2010. - Вип. 3. - С. 66-71. - Бібліогр.: 7 назв. - укр.

2. Статистичний та інтелектуальний аналіз даних у медико-гуманітарних дослідженнях (SIAD-2012): матеріали III Всеукр. наук.-практ. Internet-конф., 12 - 23 берез. 2012 р., Луганськ / ред.: В. К. Івченко, В. Я. Гальченко, Ю. М. Арлінський ; ДЗ "Луган. держ. мед. ун-т". - Луганськ : ЛДМУ, 2012. - 83 с.: рис., табл. - укр. - рус.

3. «Інтегральний показник здоров'я населення. Його застосування» [Електроник ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://derma.ucoz.ru/publ/socium/integralnij>

4. Методы изучения заболеваемости населения, их характеристика» [Электронный ресурс]. – Доступ к ресурсу: <http://uchenie.net/zdrav/ekzamen/1597-57>

5. «Інструкція щодо заповнення первинної облікової документації» [Електроник ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0996-13>

Рецензент: д.т.н., проф. Г.А. Кучук, Харківський університет Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба, Харків.

Автор: ШВЕЦЬ Олена Вікторівна

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Харків, магістр.

E-mail – elenka1926@list.ru

Автор: ТАРАСОВ Олександр Васильович

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Харків, кандидат технічних наук, доцент.

E-mail – avtaras@gmail.com